

Risk- och kapitalhantering i Länsförsäkringar Bankkoncernen 2008

Pelare III i Basel II-regelverket

Innehållsförteckning

Inledning	3
Kapitalbas och kapitalkrav	4
Kreditrisk	5
Finansiella risker	10
Operativa risker	11
Affärsrisker	12
Intern kapitalutvärderingsprocess (IKU)	12

Inledning

I februari 2007 infördes det nya regelverket för kapitaltäckning, Basel II. Därmed tillämpar Länsförsäkringar de nya reglerna om intern riskklassificering (IRK) enligt tillstånd från Finansinspektionen. Syftet med de nya reglerna är att åstadkomma en bättre genomlysning och hantering av risker, och därmed en ökad stabilitet i det finansiella systemet. Den avancerade riskklassificeringsmetoden ger störst möjlighet att strategiskt och operativt hantera kreditrisker och den används för alla hushållsexponeringar. För lantbruk och övriga exponeringar används tills vidare schablonmetoden för beräkning av kapitalkravet för kreditrisk. Förändringarna i kapitalkravet slår igenom successivt eftersom övergångsregler innebär en anpassning under tre år. Det innebär att den 1 januari 2010 är Basel II fullt genomfört.

Länsförsäkringar Bankkoncernen

Länsförsäkringar Bank AB (publ), ingår i Länsförsäkringar AB-koncernen med Länsförsäkringar AB som moderbolag, vilket ägs av 24 självständiga och kundägda länsförsäkringsbolag. Länsförsäkringsbolagen erbjuder kunderna produkter via sina tre kärnaffärer bankverksamhet, sak- och livförsäkring. Länsförsäkringar Bank ägs till 100 procent av Länsförsäkringar AB (publ) (556549-7020). Bankkoncernen består av moderbolaget Länsförsäkringar Bank AB (publ) (516401-9878) samt de helägda dotterbolagen Länsförsäkringar Hypotek AB (publ) (556244-1781), Wasa Kredit AB (556311-9204) och Länsförsäkringar Fondförvaltning AB (publ) (556364-2783). Samtliga bolag har sitt säte i Stockholm.

Verksamhetsinriktning

Koncernen erbjuder privatpersoner och lantbruk betalningstjänster, sparande och utlåningsprodukter. Genom det helägda dotterbolaget Wasa Kredit AB erbjuds även företag utlåningsprodukter i form av leasing och avbetalning.

Länsförsäkringar Bank verkar genom 24 självständiga länsförsäkringsbolag vilka svarar för service, distribution och försäljning av bankens produkter. Bankens kunder kan vända sig till något av länsförsäkringsbolagens 110 (100) kontor som driver bankverksamhet för rådgivning och service. Kontoren finns i eller i anslutning till länsförsäkringsbolagens kontor. Länsförsäkringsbolagen ersätts för försäljning, administration och kundvård genom ett volymbaserat ersättningsystem.

Totala antalet kunder i koncernen uppgick till 700 000 (665 000).

Risker och riskhantering

Styrelsen har det yttersta ansvaret för bankkoncernens verksamhet och därmed ansvaret för att trygga koncernens tillgångar och skapa en riskmedvetenhet i koncernen. Det uppnås genom att styrelsen årligen fastställer centrala riskstrategi- och riskpolicydokument som säkerställer en sund och välbalanserad process mellan risktagande och riskhantering. En sund och välbalanserad process ska kännetecknas av medvetet fokus på förändringar i verksamheten och dess närliggande omgivning.

I styrelsens ansvar ligger även att fastställa alla de metoder, modeller, system och processer som är en del av den interna mätningen, kontrollen och rapporteringen av identifierade risker. Styrelsen ska via Compliance och Internrevision även övervaka att regelefterlevnad och hantering av risker är tillfredsställande. Verkställande direktören ansvarar för den löpande förvaltningen enligt de av styrelsen fastställda riskstrategier och riskpolicies. Det innebär att verkställande direktören ska säkerställa att de metoder, modeller, system och processer som är en del av den interna mätningen, kontrollen och rapporteringen av identifierade risker fungerar som det var avsett och är beslutade i styrelsen.

Verkställande direktören är ordförande i Asset Liability Committee (ALCO), vars huvuduppgift är att följa upp bankkoncernens kapital- och finansfrågor. Riskcontrol lyder under verkställande direktören. Riskcontrol är en fristående enhet och har en oberoende ställning gentemot den affärsdrivande verksamhet som den är satt att övervaka och kontrollera. Riskcontrol ansvarar inför styrelsen att riskpolicies följs, risklimer övervakas och att överträdelser rapporteras till styrelsen. Riskcontrols ansvar innefattar identifiering, mätning, uppföljning och kontroll samt rapportering av risker. Bankkoncernen är utsatt för ett antal risker:

- Kreditrisker
- Finansiella Risker
- Operativa Risker
- Affärsrisker

För en beskrivning av de olika riskkategorierna, se även Länsförsäkringar Banks årsredovisning för 2008.

Kapitalbas och kapitalkrav

Bankens styrelse har i februari 2009 mot bakgrund av att Basel II träder i full kraft 2010 beslutat om ett nytt kapitalmål. Primärkapitalrelationen ska uppgå till 12 procentenheter när Basel II är fullt genomfört. Kapitalmålet tillåts variera med cirka +/-0,5 procentenheter. Utgångspunkten för fastställandet av kapitalmålet är bankkoncernens interna kapitalutvärderingsprocess där samtliga risker som kräver kapital har beaktats. Hänsyn har även tagits till de mycket specifika marknadsförutsättningar som förevarit samt förväntas bestå en längre period. Interna beräkningar utvisar att bankkoncernen är väl kapitaliserad i förhållande till sina totala risker.

Kapitalbasen

Tkr	2008	2007
Primärt kapital, brutto	4 591 798	4 113 732
Avgår immateriella tillgångar	-327 306	-246 805
Avgår uppskjutna skattefordringar	-14 415	-5 077
Avgår IRK-underskott	-48 733	-103 771
Primärt kapital, netto	4 201 344	3 758 079
Supplementärt kapital	960 000	860 000
Avdrag supplementärt kapital	-48 733	-103 771
Summa kapitalbas	5 112 611	4 514 309
Risikvägda tillgångar exklusive tillägg	28 859 120	26 189 250
Risikvägda tillgångar inklusive tillägg	49 124 533	42 457 725

Kapitalkrav

Tkr	2008	2007
Kreditrisk enligt schablonmetoden		
Institutsexponeringar	71 155	152 214
Företagsexponeringar	379 074	342 849
Hushållsexponeringar	25 284	21 470
Exponeringar med säkerhet i fastighet	149 827	97 600
Oreglerade poster	5 548	2 259
Säkerställda obligationer	40 423	-
Övriga poster	26 718	22 924
Summa	698 029	639 316

Kreditrisk enligt IRK-metoden

<i>Hushållsexponeringar</i>		
Fastighetskrediter	977 559	829 632
Övriga hushållsexponeringar	521 320	524 226
Motpartslösa exponeringar	1 640	1 648
Summa	1 500 519	1 355 506

Operativa risker

Schablonmetoden	110 182	100 318
Summa kapitalkrav för operativa risker	110 182	100 318

Summa kapitalkrav kreditrisk

Kapitalkravet för kreditrisk enligt schablonmetoden	698 029	639 316
Kapitalkravet för kreditrisk enligt IRK-metoden	1 500 519	1 355 506
Kapitalkrav för operativa risker	110 182	100 318
Kapitalkrav	2 308 730	2 095 140
Justering enligt övergångsregler	1 621 233	1 301 478
Summa kapitalkrav	3 929 963	3 396 618

Primärkapitalrelation före justering enligt övergångsreglerna, %	14,56	14,35
Kapitaltäckningsgrad före justering enligt övergångsreglerna, %	17,72	17,24
Kapitaltäckningskvot exklusive tillägg*	2,21	2,15
Primärkapitalrelation efter justering enligt övergångsreglerna, %	8,55	8,85
Kapitaltäckningsgrad efter justering enligt övergångsreglerna, %	10,41	10,63
Kapitaltäckningskvot inklusive tillägg*	1,30	1,33

* Kapitaltäckningskvot = total kapitalbas/totalt kapitalkrav

Kreditrisk

Implementeringsplan för IRK-metoden

I december 2006 erhöLL Länsförsäkringar Bank tillstånd från Finansinspektionen att tillämpa IRK-metoden vid beräkning av kapitalkrav för kreditrisker för hushållsexponeringar, vilka står för huvuddelen av kreditportföljen, och sedan februari 2007 tillämpas IRK-metoden för dessa exponeringar. Permanenta undantag har givits för exponeringar mot stat, kommun, lands-ting och banker. För övriga delar av kreditportföljen kommer interna modeller att implementeras under perioden fram till 1 januari 2012. Detta är i enlighet med den av Finansinspektionen godkända implementeringsplanen.

Riskklassificeringssystemet

Riskklassificeringssystemet är en central del av kreditprocessen och består av metoder, modeller, processer, kontroller och IT-system för att stödja och vidareutveckla kvantifieringen av kreditrisker. Specifikt används riskklassificeringssystemet vid

- Kreditprocessen
- Uppföljning och rapportering
- Kapitalkravsberäkning
- Kapitalallokering

Nedan beskrivs några centrala begrepp inom riskklassificeringssystemet. Sannolikheten för fallissemang (PD) är sannolikheten för att en motpart fallerar inom 12 månader. En motpart anses vara fallerad om den har en betalning som är mer än 60 dagar sen eller om det finns anledning att förvänta sig att motparten ej kan leva upp till sina åtaganden mot banken.

För varje motpart beräknas initialt ett PD som ska avspegla risken för fallissemang inom de följande 12 månaderna. Detta PD justeras sedan för att avspegla den genomsnittliga fallissemangandelen över ett flertal konjunkturcykler. Slutligen adderas en säkerhetsmarginal till PD för att säkerställa att risken inte underskattas. Efter beräkningen av PD rangordnas samtliga motparter och delas in bankens PD-skala. Denna PD-skala består av elva riskklasser för ej fallerade motparter samt en riskklass för fallerade motparter.

2008-12-31, Tkr		
PD-klass	PD (%)	EAD
1	0,05	2 531 411
2	0,10	4 374 143
3	0,20	17 777 607
4	0,40	26 046 538
5	0,80	9 198 127
6	1,60	5 550 225
7	3,20	2 216 537
8	6,40	1 120 618
9	12,80	566 059
10	25,60	344 337
11	51,20	289 225
Fallissemang	100,00	358 024
Totalt		70 372 851

Vid utvecklingen av modeller för beräkning av PD har hänsyn tagits till vilken information som är mest relevant för respektive motpartsslag. Indelningen i PD-klasser kan därför ske antingen genom en individuell expertbedömning eller via metoder baserad på statistisk analys (credit scoring). I modellerna beaktas både intern och extern information.

Förlust givet fallissemang (LGD) är den andel av en motparts exponering som förväntas tas som förlust vid ett fallissemang. Interna LGD-estimat beräknas för de exponeringar för vilka banken tillämpar IRK-metoden. Dessa estimat baseras på intern information om förlustgrad, belåningsgrad och produkt. Till estimaten adderas en säkerhetsmarginal för att säkerställa att risken inte underskattas. Slutligen justeras estimaten för att återspegla förlustgraden i en lågkonjunktur.

Exponering vid fallissemang (EAD) är det exponeringsbelopp som motparten förväntas utnyttja vid ett fallissemang. För åtaganden som till fullo ligger inom balansräkningen definieras EAD som kapitalskuld plus upplupna och förfallna ej betalda räntor och avgifter. För åtaganden som helt eller delvis ligger utanför balansräkningen beräknas EAD genom att motpartens totala beviljade belopp multipliceras med en konverteringsfaktor (KF). För de exponeringar för vilka banken tillämpar IRK-metoden beräknas interna estimat av konverteringsfaktorer. Dessa estimat baseras på intern information om realiseringsgrad, utnyttjandegrad och produkt. Till estimaten adderas en säkerhetsmarginal för att säkerställa att risken inte underskattas. Slutligen justeras estimaten för att återspegla konverteringsfaktorerna i en lågkonjunktur.

Förväntad förlustandel (EL%) är sannolikheten för fallissemang multiplicerat med förlust givet fallissemang. Det förväntade förlustbeloppet erhålls genom att multiplicera exponering vid fallissemang med den förväntade förlustandelen. Riskvikt beräknas genom funktioner som är givna av Finansinspektionen. Bankens interna estimat av riskparametrar fungerar som indata till dessa funktioner. Riskvägda tillgångar beräknas genom att multiplicera exponering vid fallissemang med riskvikt. Kapitalkravet är åtta procent av de riskvägda tillgångarna.

Förväntad förlust i relation till utfall

Nedan redovisas de PD-, LGD- och EL-estimat som tillämpas i kapitaltäckningsrapporteringen, det vill säga de estimat som inkluderar både säkerhetsmarginal och konjunkturjustering. Det exponeringsviktade PD-estimatet för samtliga ej fallerade exponeringar inom IRK per 31 december 2007 var 1,19 procent, uppdelat på 0,81 procent för fastighetskrediter och 2,78 procent för övriga hushållsexponeringar. Andelen av dessa exponeringar som fallerade under 2007 var 0,66 procent, uppdelat på 0,46 procent för fastighetskrediter och 1,51 procent för övriga hushållsexponeringar. Det exponeringsviktade LGD-estimatet för samtliga ej fallerade exponeringar inom IRK per 31 december 2006 var 32,9 procent, uppdelat på 24,9 procent för fastighetskrediter och 59,4 procent för övriga hushållsexponeringar. Den

faktiska förlustgraden för de exponeringar som fallerade under 2007 var 19,4 procent, uppdelat på 11,5 procent för fastighetskrediter och 33,1 procent för övriga hushållsexponeringar. I beräkningen av de faktiska förlustgraderna har hänsyn tagits till återvinningar till och med 31 dec 2008, det vill säga den genomsnittliga återvinningsperioden är ett och ett halvt år. Den förväntade förlustandelen, EL%, för samtliga ej fallerade exponeringar inom IRK per 31 december 2006 var 0,46 procent, uppdelat på 0,25 procent för fastighetskrediter och 1,62 procent för övriga hushållsexponeringar. Andelen kreditförluster för de exponeringar som fallerade under 2007 var 0,12 procent, uppdelat på 0,04 procent för fastighetskrediter och 0,46 procent för övriga hushållsexponeringar.

Lånefordringar och kundfordringar

Lånefordringar redovisas initialt i balansräkningen till anskaffningsvärdet, det belopp som lånats ut till låntagaren med avdrag för erhållna avgifter och tillägg för kostnader. Därefter redovisas lånefordringar löpande till upplupet anskaffningsvärde efter avdrag för nedskrivningar för kreditförluster.

Kreditförluster utvärderas för de flesta lån på gruppvis nivå på grund av att lånen inte uppgår till individuellt väsentliga belopp. Den gruppvisa värderingen tar sin utgångspunkt i bolagens erfarenheter och historiska kreditförluster som justeras för att reflektera rådande omständigheter.

När nedskrivningsbehov föreligger skrivs lånefordran ner till ett nuvärde av förväntade framtida kassaflöden inklusive verkligt värde på pant, minus försäljningskostnader diskonterade med den ursprungliga effektiva räntan. Nedskrivning sker som avsättning till reserv för kreditförluster. När en finansiell tillgång skrivs ner på grund av kreditförluster används ett avsättningskonto. Om nedskrivningsbehovet minskar i efterföljande perioder återförs maximalt tidigare gjorda nedskrivningar.

I resultaträkningen redovisas nedskrivning på lånefordringar som kreditförluster, vilket sker som bortskrivning av under året konstaterade kreditförluster eller som avsättning till reserv för kreditförluster.

Konstaterade kreditförluster är sådana förluster som är beloppsmässigt slutgiltigt fastställda efter utmätning, ackord etc. Fordran skrivs bort från balansräkningen och redovisas som konstaterad förlust i resultaträkningen vid detta tillfälle.

En lånefordran anses som osäker om den har en betalning som är mer än 60 dagar sen eller om det finns anledning att förvänta sig att motparten inte kommer att leva upp till sitt åtagande.

Nedskrivningar för förluster på garantier redovisas på skuldsidan som avsättning.

Motpartsrisk

Motpartsrisk innebär risken att en motpart inte kan fullgöra sina åtaganden gentemot Länsförsäkringar Bank, vilket kan leda till förluster. Motpart avser här motparter för ränte- och valutaswappar. Bankkoncernen har ett antal swapmotparter, alla med hög rating och där så kallade ISDA-avtal upprättats. För den säkerställda verksamheten i Länsförsäkringar Hypotek finns till ISDA-avtalen även tillhörande ensidiga CSA-avtal. CSA-avtal innebär förpliktelser om leverans och mottagande av säkerheter vid marknadsförändringar av swapexponeringar.

Koncentrationsrisk

Koncentrationsrisk definieras som att stora, viktiga eller väsentliga volymer och/eller engagemang är koncentrerade till ett begränsat antal kunder, till en viss bransch, produkt eller geografiskt område. Det innebär således att sådana positioner eller förhållanden ökar sårbarheten eftersom effekten kan bli relativt stor på verksamheten. Riskspridningen är därmed begränsad. Koncentrationsrisken kan delas upp i två typer av kategorier. Den första tar bäring på individuella exponeringar mot en viss motpart eller en grupp av motparter som ur risksynpunkt kan föras samman. Denna kategori kan huvudsakligen hänföras till en så kallat stor exponering. Stora exponeringar regleras av, och rapporteras till Finansinspektionen. I och med denna rapportering sammanställs kvartalsvis alla de exponeringar som är större än 10 procent av kapitalbasen. Stora exponeringar blir otillåtna först när de överstiger 20 procent (koncerninterna) och 25 procent (externa) av kapitalbasen. Den andra typen av koncentrationsrisk tar bäring på generella exponeringar som kan fördelas in i en viss kategori som är driven av en underliggande variabel som exempelvis geografisk indelning, produkt, marknad och säkerhetstyp. Bankkoncernen har att beakta följande sektorer vid bedömning av uppkomsten av koncentrationer:

- Geografisk indelning
- Produkt- och marknadsindelning
- Säkerhetstyper
- Kund- och motpartskaraktär

Totalt och genomsnittligt EAD

Tkr	2008-12-31	Medelvärde 2008
<i>Exponeringsklasser, IRK-metoden</i>		
Hushållsexponeringar	70 372 851	67 920 610
Motpartslösa exponeringar	20 505	22 023
Totalt IRK	70 393 356	67 942 633
<i>Exponeringsklasser, schablonmetoden</i>		
Stater och centralbanker	14 736 239	8 731 305
Regionala och lokala myndigheter	168 077	162 574
Institutsexponeringar	4 447 160	8 616 436
Företagsexponeringar	4 738 424	4 555 137
Hushållsexponeringar	421 394	394 326
Exponeringar med säkerhet i fastighet	5 314 906	3 867 239
Oreglerade poster	51 453	45 020
Exponeringar i form av säkerställda obligationer	5 052 873	3 639 001
Övriga poster	408 002	311 544
Totalt schablon	35 338 529	30 322 580

Medräkningsbara säkerheter

2008-12-31, Tkr	Säkerställt genom medräkningsbara säkerheter
<i>Exponeringsklasser, schablonmetoden</i>	
Stater och centralbanker	0
Regionala och lokala myndigheter	0
Institutsexponeringar	0
Företagsexponeringar	0
Hushållsexponeringar	0
Exponeringar med säkerhet i fastighet	5 314 906
Oreglerade poster	15 998
Exponeringar i form av säkerställda obligationer	0
Övriga poster	0
Totalt schablon	5 330 905

EAD för fastighetskrediter fördelat på län

2008-12-31, Tkr	EAD	Andel EAD (%)
Län		
Stockholms län	9 229 865	15,7
Västra Götalands län	8 709 538	14,8
Skåne län	8 289 077	14,1
Östergötlands län	3 671 343	6,3
Hallands län	3 606 787	6,1
Dalarnas län	3 247 155	5,5
Uppsala län	3 205 759	5,5
Södermanlands län	2 019 586	3,4
Jönköpings län	2 015 109	3,4
Gävleborgs län	1 972 176	3,4
Västerbottens län	1 907 732	3,2
Västmanlands län	1 612 075	2,7
Jämtlands län	1 354 359	2,3
Örebro län	1 297 376	2,2
Gotlands län	1 198 035	2,0
Blekinge län	1 153 072	2,0
Kalmar län	1 077 714	1,8
Västernorrlands län	902 123	1,5
Kronobergs län	894 194	1,5
Värmlands län	718 490	1,2
Norrbottnens län	636 431	1,1
Totalt	58 717 996	100,0

EAD fördelat på avtalsmässiga löptider*

2008-12-31, Tkr	< 3 m	3–6 m	6–12 m	1–3 år	3–5 år	> 5 år
<i>Exponeringsklasser, IRK-metoden</i>						
Hushållsexponeringar	42 451 532	274 408	5 970 216	12 890 522	6 360 289	2 425 885
Motpartslösa exponeringar	20 505	0	0	0	0	0
Totalt IRK	42 472 037	274 408	5 970 216	12 890 522	6 360 289	2 425 885
<i>Exponeringsklasser, schablonmetoden</i>						
Stater och centralbanker	14 736 239	0	0	0	0	0
Regionala och lokala myndigheter	168 077	0	0	0	0	0
Institutsexponeringar	140 747	0	813 722	2 742 923	749 767	0
Företagsexponeringar	2 858 394	18 477	401 993	867 959	428 258	163 342
Hushållsexponeringar	254 201	1 643	35 750	77 189	38 086	14 526
Exponeringar med säkerhet i fastighet	3 206 150	20 725	450 900	973 556	480 361	183 215
Oreglerade poster	51 453	0	0	0	0	0
Exponeringar i form av säkerställda obligationer	0	0	1 050 906	3 033 656	968 310	0
Övriga poster	408 002	0	0	0	0	0
Totalt schablon	21 823 263	40 845	2 753 272	7 695 284	2 664 782	361 084

* Återstående löptid för avtal som löper med periodvis bundna villkor räknas som tiden fram till nästa dag för villkorsändring.

Genomsnittlig riskvikt för IRK-exponeringar

2008-12-31, Tkr	Exponering	EAD	Riskvikt (%)	Riskvägda tillgångar	Kapitalkrav
<i>Exponeringsklasser, IRK-metoden</i>					
Hushållsexponeringar	70 650 191	70 372 851	27	18 735 988	1 498 879
Motpartslösa exponeringar	20 505	20 505	100	20 505	1 640
Totalt IRK	70 670 696	70 393 356	27	18 756 493	1 500 519
<i>Exponeringsklasser, schablonmetoden</i>					
Stater och centralbanker	14 736 239	14 736 239	0	0	0
Regionala och lokala myndigheter	204 321	168 077	0	0	0
Institutsexponeringar	4 451 932	4 447 160	20	889 432	71 155
Företagsexponeringar	5 775 306	4 738 424	100	4 738 424	379 074
Hushållsexponeringar	439 603	421 394	75	316 046	25 284
Exponeringar med säkerhet i fastighet	5 502 835	5 314 906	35	1 872 843	149 827
Oreglerade poster	51 453	51 453	135	69 348	5 548
Exponeringar i form av säkerställda obligationer	5 052 873	5 052 873	10	505 287	40 423
Övriga poster	408 002	408 002	82	333 971	26 718
Totalt schablon	36 622 564	35 338 529	25	8 725 351	698 028

2008-12-31, Tkr PD-klass	Fastighetskrediter		Övriga hushållsexponeringar	
	EAD	Riskvikt (%)	EAD	Riskvikt (%)
1	1 505 768	4	1 025 642	7
2	4 145 390	6	228 753	14
3	15 288 443	11	2 489 164	20
4	24 259 948	16	1 786 590	37
5	7 092 356	29	2 105 771	55
6	3 813 881	45	1 736 344	75
7	1 274 153	68	942 384	84
8	612 094	101	508 524	94
9	263 217	127	302 842	108
10	145 649	150	198 688	142
11	184 283	132	104 943	163
Fallissemang	132 814	282	225 209	328
Totalt	58 717 996	21	11 654 855	56

Exponeringsviktat LGD för IRK-exponeringar

2008-12-31	Exponeringsviktat LGD (%)*
Hushållsexponeringar	29,1

* Detta värde är framåtblickande per 31 december 2008, till skillnad mot värdet som redovisas i samband med förväntade förluster ovan som är framåtblickande per 31 december 2006.

Outnyttjade åtaganden för IRK-exponeringar

2008-12-31, Tkr	Exponering	Genomsnittlig KF (%)
Totalt	2 051 795	86,5

Lånefordringar

Tkr	2008	2007
Osäkra lånefordringar		
Företag	38 318	45 411
Hushåll	216 286	130 676
Summa osäkra lånefordringar	254 604	176 087

En lånefordran anses vara osäker om den har en betalning som är mer än 60 dagar sen eller om det finns anledning att förvänta sig att motparten ej kan leva upp till sitt åtagande.

Tkr	2008	2007
Nedskrivning för gruppvis reserverade lånefordringar		
Företag	-30 091	-21 490
Hushåll	-196 373	-155 167
Summa gruppvis	-226 464	-176 657
Summa nedskrivning	-307 158	-262 506

Kreditförluster

Tkr	2008	2007
<i>Specifik reservering för individuellt värderade lånefordringar</i>		
Årets bortskrivning för konstaterade kreditförluster	61 120	61 904
Återförda tidigare gjorda nedskrivningar för kreditförluster som i årets bokslut redovisas som konstaterade förluster	-58 401	-59 508
Årets nedskrivning för kreditförluster	71 437	78 742
Inbetalt på tidigare konstaterade kreditförluster	-35 654	-28 119
Återförda ej längre erforderliga nedskrivningar för kreditförluster	-26 344	-29 175
Årets nettokostnad för individuellt värderade fordringar	12 158	23 844
<i>Gruppvisa reserveringar för individuellt värderade fordringar</i>	-	-
<i>Gruppvis värderade homogena grupper av lånefordringar med begränsat värde och likartad kreditrisk</i>		
Årets bortskrivning för konstaterade kreditförluster	5 286	12 261
Inbetalt på tidigare års konstaterade kreditförluster	-	-
Avsättning/upplösning av reserv för kreditförluster	52 450	29 906
Årets nettokostnad för gruppvis värderade fordringar	57 736	42 167
Årets nettokostnad för infriande av garantier	-4 832	-14 948
Årets nettokostnad för kreditförluster	65 062	51 063

Samtliga uppgifter avser fordringar på allmänheten.

Tkr	2008	2007
Avstämning av nedskrivningar för kreditförluster		
Ingående balans	-262 506	-244 473
Återförda tidigare gjorda nedskrivningar för kreditförluster som i årets bokslut redovisas som konstaterade förluster	58 401	66 165
Återförda ej längre erforderliga nedskrivningar för kreditförluster	67 451	64 862
Årets nedskrivning för kreditförluster	-253 980	-210 910
Inbetalt avseende årets befarade kreditförluster	64 171	50 914
Värdet av säkerheter avseende årets befarade kreditförluster	19 305	10 936
Utgående balans	-307 158	-262 506

Finansiella risker

Finansiella risker är en naturlig del av en banks verksamhet. Riskerna måste löpande på ett strukturerat och homogent sätt identifieras, mätas, kontrolleras och rapporteras på det sätt som styrelsen fastställer. Det övergripande ramverket för den finansiella verksamheten inom bankkoncernen definieras i den av styrelsen fastställda finanspolicyn. Finanspolicyn ska uttrycka styrelsens inriktning beträffande hanteringen av de finansiella riskerna. Finanspolicyn omfattar primärt hanteringen av:

- Likviditetsrisk
- Ränterisk
- Finansieringsrisk
- Valutarisk

Likviditetsrisk

Treasury-enheten hos Länsförsäkringar Bank har ansvaret för likviditetshanteringen inom bankkoncernen. Likviditetsrisken definieras som risken att bankkoncernen genom brist på likvida medel, ej kan fullgöra sina åtaganden eller att de endast kan fullgöras genom upplåning av likvida medel till avsevärt ökad kostnad. Denna definition har en nära koppling till definitionen av finansieringsrisken. Likviditetsrisken avser också risken att finansiella instrument inte omedelbart kan omsättas i likvida medel utan att förlora i värde. Likviditet definieras som kontanta medel och värdepapper. Likviditeten måste vara tillgänglig senast inom tre dagar. Likviditetsrisken som avser risken att finansiella placeringar förlorar i värde minimeras genom att i princip enbart tillåta placering i högljka instrument i form av domestika statspapper och domestika säkerställda obligationer och bostadscertifikat som är pantsättningsbara i Riksbanken. Likviditetsrisken kvantifieras genom likviditetsprognoser som dels innehåller samtliga finansiella kassaflöden och dels förväntade kassaflöden med antagen nettoutlåningsökning. Övervakning av likviditeten sker på följande sätt:

- Likviditeten följs varje dag.
- Riskcontrol gör veckovis en sammanställning över likviditeten.
- Likviditetslimiter omprövas kvartalsvis av ALCO på initiativ av CFO.
- CFO har dessutom via eget mandat möjlighet att omedelbart höja limiten.

Genom den kraftiga utlåningsexpansionen under senare år har bankkoncernen gått från ett inlåningsöverskott till kapitalmarknadsemissioner både domestiskt och internationellt samt under juni 2007 börjat emittera säkerställda obligationer via Länsförsäkringar Hypotek, allt i syfte att diversifiera upplåningskällorna och minimera likviditetsrisken.

Ränterisk

Ränterisk uppstår om tillgångar, skulder och derivat inte har en löptidsmatchning.

I möjligaste mån ska den fasta utlåningen matchas med motsvarande upplåning alternativt via räntederivat. Det innebär att några tidsgap i princip ej ska finnas. I praktiken är detta en omöjlighet, vilket leder till att styrelsen har fastställt ränterisklimiter. Dessa limiter är emellertid så konservativt satta att grundprincipen om matchning ändå ska gälla. Finanspolicyn anger ränterisken såsom effekten av 100 bp parallellförskjutning av avkastningskurvan. Ränterisken för bankkoncernen ligger normalt mellan 5 och 20 Mkr. En höjning av marknadsräntorna med en procentenhet skulle den 31 december 2008 ha medfört en minskning av värdet på räntebärande tillgångar och skulder, inklusive derivat med 8 (+29) Mkr.

Finansieringsrisk

Finansieringsrisken innebär att bankkoncernen vid finansieringsförfall inte lyckas återfinansiera förfallet eller endast lyckas låna till kraftigt ökade kostnader. Definitionen har en nära koppling till definitionen av likviditetsrisk. Genom att dels använda ett så stort antal finansieringskällor som möjligt med vidgad investerarbaser och genom att sprida på finansieringsförfallen över tiden minskar finansieringsrisken för bankkoncernen. Bankkoncernen har dessutom åtnjutit en förbättring under senare år av ratingen till nuvarande A från Standard & Poor's och från Moody's till nuvarande A2. Dessutom har under 2008 Länsförsäkringar Hypotek erhållit AAA/Aaa för de säkerställda obligationer som emitteras från Länsförsäkringar Hypotek. Valutarisk Med valutarisk avses risken att en valuta ändrar värde gentemot en annan valuta. Risken består i att en förlust kan uppstå om valutakursen förändras negativt. All upplåning som sker i utländsk valuta swappas i enlighet med finanspolicyn innan likvidavräkning till SEK och därmed elimineras valutarisken i sin helhet.

Operativa risker

Operativ risk definieras såsom risk för förluster till följd av icke ändamålsenliga eller misslyckade interna processer, mänskliga fel, felaktiga system eller externa händelser. I definitionen ingår även legal risk. Utifrån definitionen kan konstateras att operativ risk omfattar hela bankkoncernen. Kategorisering av operativ risk sker huvudsakligen i följande områden:

- Interna oegentligheter
- Extern brottslighet
- Legal risk
- Skada på fysiska tillgångar
- Avbrott och störning i verksamhet och system
- Risk för fel

Samtliga väsentliga processer inom bankkoncernen samt bankverksamhet på länsförsäkringsbolag ska genomföra en analys av processens operativa risker. De riskanalyser som genomförs ingår i den totala riskbedömningen enligt Basel-reglerna. Efter som verksamheten, omgivningen och hotbilden ständigt ändras måste även processerna regelbundet kvalitetssäkras. Detta för att bibehålla riskerna inom bankkoncernens toleransnivå. Riskanalysen är ett av de verktyg som används för att ta fram beslutsunderlag för att åtgärda väsentliga risker. Syftet med analysen är att:

- Identifiera och minska väsentliga operativa risker
- Planera säkerhetsaktiviteter
- Skapa medvetenhet kring operativa risker
- Efterleva Finansinspektionens krav på mätning och värdering av operativ risk

Varje del i organisationen ansvarar för att en riskanalys årligen utförs, dess genomförande och hantering av resultaten i en åtgärdslista. Modellen för riskanalys baserar sig på:

- Fördefinierade händelser och
- Övriga händelser

Analysen genomförs normalt i 2 steg:

- Del 1, Riskanalys – Risker definieras och bedöms med avseende på riskens konsekvens och sannolikhet. Riskanalyser genomförs en gång per år.
- Del 2, Åtgärdsplanering – Väsentliga risker ska åtgärdas. Lösningsförslag diskuteras och införs. Detta sker löpande i processens arbete för att hantera sina risker.

Incidenthantering

Bankkoncernen har framställt ett IT-system för rapportering av operativa riskhändelser, incidenter. Till systemet finns möjlighet för samtliga medarbetare att inrapportera eventuella incidenter. Fördelning av incidenter till av Finansinspektionen fastställda incidentkategorier sker per automatik i systemet. Riskcontrol framställer periodiskt sammanställningar av incidenter i sin rapportering. Incidenthanteringen är en viktig del i bankkoncernens operativa riskarbete. Dels bidrar incidentstatistik till den årliga bedömningen och prognosen av operativ risk, dels ger rapporteringen en möjlighet att snabbt identifiera kritiska problem och agera utifrån dessa.

Modell för bedömning av operativa risker

Bedömning av identifierade operativa risker bygger på en modell som tillämpas genomgående i verksamheten. Varje identifierad risk bedöms utifrån följande grunder:

- Konsekvens – vilken effekt på verksamheten i det fall risken inträffar
- Sannolikhet – hur troligt det är att risken inträffar

Summan utgör ett riskvärde för den operativa risken. Verksamhetsansvariga inom bankkoncernen ansvarar för genomförande av riskanalyser, identifiering och bedömning av operativa risker, inom ramen för ansvarsområdet. Samtliga medarbetare har ett ansvar för att rapportera incidenter. Verksamhetsansvariga ansvarar för att åtgärda icke-tolererbara risker inom ansvarsområdet. Verksamhetsansvariga ansvarar för rapportering av analys och åtgärdsarbete till Riskcontrol. Huvudansvarig för hantering av operativa risker är VD. Arbetet med att identifiera, mäta, kontrollera och rapportera operativa risker är delegerat till enheten för Riskcontrol, säkerhetschefen, som rapporterar direkt till VD och styrelse. Bedömningar av operativa risker kommer därför att rapporteras kontinuerligt, bland annat i samband med införande av nya produkter, intåg på nya marknader och liknande.

Affärsrisker

Enligt bankkoncernens definition består affärsriskerna av följande risker:

- Strategisk risk
- Intjäningsrisk
- Ryktesrisk

Strategisk risk

Bankkoncernen har identifierat strategisk risk som en viktig affärsrisk att ta hänsyn till. Strategisk risk innebär institutionella förändringar och förändringar i grundläggande marknadsförutsättningar som kan inträffa. Med strategisk risk avses också ansvaret hos styrelse och VD att planera, organisera, följa upp och kontrollera verksamheten samt att kontinuerligt bevaka marknadsförutsättningar.

Intjäningsrisk

Intjäningsrisker definieras hos bankkoncernen som volatilitet i intjäning som ger risk för minskade intäkter på grund av en oförväntad nedgång i intäkterna från exempelvis konkurrens eller volymminskningar. Intjäningsrisker finns i samtliga produkter och portföljer hos bankkoncernen. En stor del av bankkoncernens affärsverksamhet är bolån. Bolåneaffären har en låg volatilitet.

Ryktesrisk

Ryktesrisk är svår att bedöma men likväl en risk som är förödande om den inträffar för en verksamhet som bygger på ett väl inarbetat varumärke som Länsförsäkringar har. Ryktesrisk är risken för förlorat anseende hos kunder, ägare, anställda, myndigheter etc, vilket kan leda till minskade intäkter.

Intern kapitalutvärderingsprocess (IKU)

Bankkoncernens interna kapitalutvärderingsprocess (IKU) är utformad efter de krav som ställs i Basel II-regelverket liksom de krav som styrelsen ställer på verksamheten och interna behov från en alltmer komplex affärsverksamhet. Regelverket som är riktat mot de finansiella företagens interna kapitalutvärderingsprocesser är principbaserat och övergripande till sin natur. I stor utsträckning innebär detta att Länsförsäkringar Bank har möjligheten, såväl som skyldigheten, att själv utforma sin process och i förlängningen dess omfattning och sofistikeringsnivå. Tillvägagångssätt, genomförande och resultat för bankkoncernen ska årligen rapporteras till Finansinspektionen. Finansdirektören i Länsförsäkringar Bank är ansvarig för att driva processarbetet som ska leda fram till en intern kapitalutvärdering för bankkoncernen och ett underlag för affärsplanering och beslut om kapitalmål och kapitalprognos i styrelsen. Finansdirektören ansvarar för att ta fram ett metoddokument som beskriver processen och som ska innehålla minst följande:

- En detaljerad beskrivning av kapitalutvärderingsprocessen och ansvarsområden för denna.
- En detaljerad beskrivning av metoder för beräkningar av totalt kapital som tar hänsyn till Pelare I-risker, Pelare II-risker samt genomförda stresstester.

Processen ska genomföras årligen. Processen ska minst innehålla följande aktiviteter:

- Genomgång av samtliga risker
- Riskbedömning
- Stresstester
- Kapitalberäkningar

Minst en gång per år ska de grundläggande förutsättningarna för stresstester diskuteras i styrelsen. Denna diskussion ska vara vägledande för verksamhetens fortsatta arbete med stresstester. Arbetet med stresstester utgår från ett antal scenarier och deras påverkan på risken i bankkoncernen. Riskcontrol ska delta i IKU-processen i sin helhet och ska ha ett särskilt ansvar vid stresstesternas genomförande.